

Avizul Comitetului Economic și Social European privind raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Exercițiu de monitorizare a pieței comerțului și distribuției cu amănuntul „Către o piață internă a comerțului și distribuției mai eficiente și mai echitabilă până în 2020”

COM(2010) 355 final

(2011/C 84/04)

Raportor: **dl Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

La 5 iulie 2010, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Exercițiu de monitorizare a pieței comerțului și distribuției cu amănuntul „Către o piață internă a comerțului și distribuției mai eficiente și mai echitabilă până în 2020”

COM(2010) 355 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2011.

În cea de-a 468-a sesiune plenară, care a avut loc la 19 și 20 ianuarie 2011 (ședința din 20 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 192 voturi pentru, 4 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE recunoaște importanța rolului pe care îl are sectorul comerțului cu amănuntul în cadrul pieței unice și contribuția acestuia la ansamblul economiei europene. Dată fiind natura specifică a comerțului cu amănuntul, CESE salută abordarea globală dezvoltată de Comisia Europeană în cadrul exercițiului de monitorizare a pieței comerțului cu amănuntul și este de acord cu necesitatea de a evita concentrarea asupra unor subsectoare individuale.

1.2 CESE regretă faptul că se acordă prea puțină atenție IMM-urilor, care joacă un rol fundamental în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, crearea de valori și viața zonelor rurale și a centrelor urbane. În conformitate cu *Small Business Act*, ar trebui să se acorde o prioritate mai mare IMM-urilor și măsurilor de încurajare, în vederea dezvoltării acestora și a creării de locuri de muncă.

1.3 La nivel european, se constată un proces de concentrare la marile întreprinderi de comerț cu amănuntul, care reușesc să atragă mai mulți clienți prin puterea ofertei lor (primele 5 întreprinderi de comerț cu amănuntul din sectorul alimentară reprezentau peste 70 % din piața produselor alimentare în 2005). În mod similar, se constată un proces de concentrare la o serie de piețe de produse, în special la acele produse pe care comercianții cu amănuntul nu-și pot permite să nu le ofere în cadrul magazinelor lor.

1.4 Puterea de negociere reprezintă o practică generalizată într-o economie de piață, utilizată de orice întreprindere, inclusiv de agricultori, de întreprinderile care colectează și prelucreză produsele lor, de furnizori și de comercianții cu amănuntul. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la

măsurile adoptate în câteva state, care urmăresc să controleze nivelul prețurilor sau marjele de profit, ceea ce contravine principiilor liberei concurențe și ale pieței unice funcționale.

1.4.1 Din motive importante de ordin sociopolitic, de exemplu în domeniul social sau în cel al mediului, aceste măsuri pot fi necesare pentru garantarea coeziunii sociale sau a protecției mediului.

1.5 În cadrul pieței interne au fost raportate diferențe considerabile între prețurile din diverse state membre, pentru produse similare. CESE recomandă ca orice analiză a prețurilor să se concentreze asupra transmiterii prețurilor și marjelor de profit de-a lungul întregului lanț de aprovizionare.

1.6 CESE reamintește că piețele din sectorul comerțului cu amănuntul – și relațiile contractuale respective – sunt, prin natura lor, naționale, cu caracteristici juridice, economice, politice și culturale diferite. Prin recunoașterea rolului deosebit al lanțului de aprovizionare cu produse alimentare, CESE solicită analiza și abordarea în mod corespunzător a acelor practici din cadrul întregului lanț care sunt evident nedrepte.

1.7 Mai exact, CESE sugerează Comisiei să studieze modul în care sunt tratate „relațiile contractuale incorecte” la nivel național, inclusiv modul de aplicare a legii. În plus, CESE reamintește cât este de important ca, în vremuri de criză, să se asigure aplicarea corespunzătoare a legislației existente, precum și faptul că aceasta este o responsabilitate a statelor membre și subliniază în ce domenii și la ce nivel trebuie luate măsuri, în conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității.

1.8 Ocuparea forței de muncă în sectorul comerțului cu amănuntul este importantă, ea constituind deseori punctul de intrare pe piața forței de muncă pentru mulți tineri lucrători cu calificare redusă sau necalificați. Comerțul cu amănuntul oferă și oportunități pentru întreprinzători.

1.9 CESE invită Comisia să sprijine promovarea spiritului antreprenorial și dezvoltarea competențelor, ca mijloace de a face față crizei și de a facilita intrarea sau reintrarea persoanelor pe piața forței de muncă.

1.10 Comisia identifică, în mod corect, domeniile de acțiune prioritare. CESE solicită în plus adoptarea la timp a propunerilor și îndeamnă Comisia Europeană să accelereze luarea deciziilor într-un domeniu care necesită măsuri urgente, concrete și tangibile. În mod particular, noul forum la nivel înalt pentru o mai bună funcționare a lanțului de aprovizionare cu alimente ar trebui să devină un element de bază pentru politicile noi și cele aflate în curs de elaborare în domeniul agroalimentar, inclusiv pentru crearea unor relații mai echilibrate de-a lungul întregului lanț de aprovizionare.

1.11 CESE invită Comisia să examineze modul de aplicare a directivei privind serviciile și să adopte măsurile corespunzătoare împreună cu statele membre respective. De asemenea, CESE solicită Comisiei să ia măsuri împotriva comisioanelor bancare, care acționează ca un impozit ascuns asupra consumatorilor.

2. Introducere

2.1 Comisia Europeană recunoaște importanța rolului pe care îl are sectorul comerțului cu amănuntul în cadrul pieței unice. Într-adevăr, importanța sa economică pentru Uniunea Europeană (el reprezintă 4,2 % din PIB-ul UE, 17,4 milioane de angajați și 20 % din IMM-urile europene, având de asemenea legături strânse cu numeroase piețe) explică de ce a fost ales pentru un exercițiu de monitorizare a pieței.

2.2 Raportul de monitorizare a pieței comerțului cu amănuntul și documentul de lucru al serviciilor Comisiei care îl însoțește prezintă o analiză a chestiunilor care afectează - din perspectiva pieței unice - performanțele economice, sociale și de mediu ale acestui sector. În acest sens, raportul și documentul de lucru al serviciilor Comisiei examinează performanțele sectorului, tendințele recente și impactul modernizării acestuia asupra concurențelor. Raportul identifică problemele care afectează performanțele comercianților cu amănuntul și din perspectiva interlocutorilor de pe piețele din amonte și din aval.

2.3 Analiza sectorului prezentată în raport are la bază examinarea interacțiunilor dintre comercianți și furnizori (piețele din amonte) și respectiv consumatori (piețele din aval). Comisia recunoaște astfel complexitatea interacțiunilor la care iau parte comercianții în efortul lor de a asigura consumatorului posibilitatea de a găsi produsul potrivit la locul potrivit, la momentul potrivit și la cel mai bun preț.

2.4 Raportul anunță că, pe baza consultării, Comisia va defini măsuri de îmbunătățire a funcționării pieței interne în

sectorul comerțului cu amănuntul, cu scopul de a ajuta comercianții să valorifice cât mai bine piața unică și să-și îmbunătățească rezultatele economice, sociale și de mediu.

3. Observații generale

3.1 Prin acest raport, Comisia Europeană recunoaște importanța sectorului comerțului cu amănuntul în cadrul pieței unice și contribuția sa la creșterea economică, la ocuparea forței de muncă și la durabilitate. Deoarece percepția asupra sectorului se bazează adesea pe o viziune simplistă, potrivit căreia comercianții cumpără de la fermieri și vând consumatorilor, prin abordarea din raport se subliniază complexitatea lanțului de aprovizionare și a interacțiunilor comercianților cu interlocutorii lor. De asemenea, raportul explică modul în care comercianții se achită de misiunea de a furniza consumatorilor produsul potrivit la locul potrivit, la momentul potrivit și la cel mai bun preț, precum și provocările cu care se confruntă.

3.2 Raportul recunoaște rolul pe care modernizarea sectorului l-a jucat în combaterea inflației în ultimii 50 de ani și în creșterea numărului de opțiuni de care dispun consumatorii. Creșterea concurenței și intensificarea comerțului cu amănuntul a condus la prețuri mai scăzute, la creșterea posibilității de alegere și la marje de profit comparativ reduse (față de alte sectoare, inclusiv fabricația), cu impact asupra concurenților, autorităților locale, agricultorilor, furnizorilor, angajaților etc.

3.3 CESE regretă faptul că raportul se concentrează în mod exagerat asupra comerțului alimentar cu amănuntul, nereușind să surprindă importanța IMM-urilor (peste 95 % din întreprinderile din domeniu, cu 11 milioane de lucrători), nevoile și dificultățile lor specifice, inclusiv serviciile post-vânzare, rolul lor în viața zonelor centrale ale orașelor, a zonelor rurale și a celor suburbane, dependența lor de marii producători și concurența cu furnizorii care își creează rețele proprii de distribuție.

3.4 De asemenea, raportul nu reușește să scoată în evidență importanța modelului de întreprindere cooperativă, în mod special în comerțul alimentar cu amănuntul, în cadrul cooperativelor de consum.

3.5 Raportul analizează performanța sectorului comerțului cu amănuntul în raport cu obiectivele politicii publice - accesibilitatea fizică și financiară. Cu toate acestea, în practică, comercianții operează într-un mediu foarte concurențial, în care întreprinderile se străduiesc să atragă clienții și le oferă un raport bun calitate-preț. Deciziile luate de comercianți privind implantarea de magazine și serviciile oferite corespund, prin urmare, mai degrabă dinamicii pieței decât obiectivelor politicii publice. Prin raportarea rezultatelor comercianților la obiectivele politicii publice se omite faptul că comerțul cu amănuntul este o activitate comercială care, pentru a supraviețui în economia de piață, trebuie să rămână profitabilă. La concluzii similare se poate ajunge examinând orice altă activitate comercială.

3.6 Cererea a devenit în timp tot mai sofisticată și nu poate fi considerată omogenă. Această constatare, împreună cu importanța concurenței în comerț, arată complexitatea forțelor pieței și motivul pentru care, în realitate, coexistă diferite formate de comerț cu amănuntul, cu diferite servicii post-vânzare. Acest lucru înseamnă că formatele mai mici pot avea succes dacă furnizează un serviciu specific unor consumatori specifici. Peste 11 milioane de europeni lucrează într-un IMM din acest sector. Prin urmare, este esențial să fie încurajată și pe viitor dezvoltarea IMM-urilor, în special prin îmbunătățirea cadrului de reglementare și reducerea sarcinilor administrative.

4. Observații specifice

4.1 O piață internă a comerțului și distribuției mai eficiente și mai echitabilă pentru consumatori

4.1.1 Activitatea principală a comercianților este aceea de a furniza consumatorilor o gamă largă de produse care să se conformeze cerințelor de calitate și securitate, la cel mai bun preț. Modernizarea comerțului cu amănuntul din ultimii 20 de ani se caracterizează printr-un proces rapid de concentrare în mari lanțuri comerciale multinaționale care operează în diverse state membre din UE și în țări terțe, generând saturarea piețelor din UE, integrarea tehnologiilor informației și comunicațiilor și globalizare, inclusiv prin expansiunea pe alte piețe și prin accesul consumatorilor la o mai mare varietate de produse la un preț mai scăzut (accesibilitate).

4.1.2 CESE și Comisia împărtășesc opinia potrivit căreia dezechilibrul privitoare la accesibilitatea magazinelor, precum și necesitatea de a prezerva vitalitatea zonelor rurale sunt chestiuni-cheie, care trebuie abordate. Comercianții au tendința de a se stabili în zonele centrale ale orașelor sau în centrele comerciale din zona suburbană, centrele orașelor trebuind deci să rămână accesibile pentru aprovizionare. Tot mai multe persoane care locuiesc în zone rurale se bazează pe folosirea autovehiculului pentru cumpărăturile zilnice, ceea ce antrenează efecte asupra mediului și limitarea accesului la comerțul cu amănuntul a acelor care nu își pot permite un autovehicul sau sunt în incapacitate de a conduce.

4.1.3 Deciziile comercianților de a-și desfășura activitatea într-un anumit loc au la bază mai mulți factori, unul dintre cei mai importanți fiind nevoia de a avea vad comercial maxim. Acest factor poate explica în sine faptul că zonele slab populate ar fi mai puțin vizate de comercianți sub aspectul implantării de magazine, comparativ cu zonele centrale ale orașelor sau centrele comerciale din afara orașelor, construite anume în acest scop. Prin urmare, aspectele legate de accesibilitatea fizică ar trebui abordate pe baza unei înțelegeri în detaliu a mediului în care operează comercianții.

4.1.4 Dificultatea de acces a consumatorilor la o gamă mai largă de magazine depinde de factori economici și non-economiți, cum ar fi cadrul de reglementare, inclusiv planificarea urbană și accesul comercianților la piețele imobiliare. Aceste dificultăți pot fi legate de reglementările locale, care

impun anumite bariere de intrare pe piață anumitor tipuri de activități și de magazine, de proceduri de autorizare care rămân excesiv de complicate și discreționare, în ciuda directivei privind serviciile. În plus, reglementările prin care vânzarea produselor farmaceutice fără rețetă este rezervată anumitor monopoluri limitează concurența și deci accesul consumatorului, la un preț rezonabil, la astfel de produse.

4.1.5 În ultimii 20 de ani, persoanele cu venituri mai reduse au beneficiat mult de accesul la o gamă mai largă de produse și la prețuri mai mici, ca rezultat al modernizării, creșterii concurenței și globalizării. Apariția de etichete proprii, care sunt, în medie, cu 30 % mai ieftine decât produsele de marcă, a jucat un rol esențial în acest proces.

4.1.6 Prin natura modelului de comerț cu amănuntul, prețurile din acest sector reflectă costuri de operare cu o marjă relativ mică de profit, comparativ cu alte sectoare, care funcționează cu marje de profit mai mari. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la măsurile din câteva state, care urmăresc să controleze nivelul prețurilor sau marjele de profit. Datorită importanței sociopolitice a acestui sector, asemenea reglementări pot fi necesare pentru garantarea coeziunii sociale și prevenirea sărăciei.

4.1.7 În cadrul pieței interne, au fost raportate diferențe considerabile între prețurile din diverse state membre, pentru produse similare. CESE recomandă ca orice analiză a prețurilor să se concentreze asupra transmiterii prețurilor și marjelor de profit de-a lungul întregului lanț de aprovizionare. De asemenea, CESE împărtășește opinia Comisiei potrivit căreia formarea prețurilor este influențată de numeroși factori. În afară de costurile operaționale, printre factori se numără venitul mediu disponibil pe gospodărie, TVA, costurile de transport, cheltuielile legate de chirie și salarii, cadrul de reglementare, nivelul concurenței sau practicile comerciale, cum ar fi constrângerile teritoriale în materie de aprovizionare și practicile abuzive de-a lungul întregului lanț de aprovizionare. CESE sugerează Comisiei să examineze impactul acestor practici și să ia măsuri astfel încât aprovizionarea să se poată face și din alte state membre, astfel încât consumatorul să poată beneficia de prețuri mai mici, posibilități de alegere sporite, calitate mai bună, produse alternative, etc.

4.1.8 CESE constată că anchetele de opinie în rândul consumatorilor au identificat nevoia de a dezvolta surse independente de informații comparative cu privire la ofertele din sectorul comerțului cu amănuntul.

4.1.9 CESE recunoaște capacitatea comerțului electronic de a juca un rol în creșterea concurenței în unele domenii, ceea ce ar putea ajuta la scăderea prețurilor, și își exprimă preocuparea pentru demarajul lent al acestuia, în special în cazul tranzacțiilor transfrontaliere. CESE observă că unul dintre obstacolele în multiplicarea acestor tranzacții, în special pentru IMM-uri, este

absența unor norme comune de protecție a consumatorilor în întreaga Europă și îndeamnă instituțiile europene să adopte rapide o directivă privind drepturile digitale ale consumatorilor pe baza „armonizării totale specifice” în forma ei cea mai avansată. O asemenea directivă nu trebuie să împiedice statele membre să mențină sau să introducă măsuri mai riguroase de protecție a consumatorilor, în conformitate cu articolul 169, alineatul (4) din TFUE.

4.2 O piață internă a comerțului și distribuției mai eficace și mai echitabilă pentru comercianți

4.2.1 CESE își exprimă acordul cu afirmația conform căreia „o piață internă a comerțului și distribuției [...] trebuie să permită comercianților competitivi, indiferent de dimensiuni, să coexiste pe piață și să își extindă activitatea”.

4.2.2 Amplasamentul este un aspect determinant pentru deschiderea unui magazin nou și sunt cazuri în care comercianții trebuie să aștepte câțiva ani înainte de a putea deschide un nou magazin într-o anumită zonă și a crea locuri de muncă. Dificultățile în materie de intrare pe piață și de acces la piața imobiliară sunt considerate potențiale piedici în calea dezvoltării micului comerț și ar trebui analizate mai detaliat. Această analiză ar putea fi efectuată în baza informațiilor deja disponibile, luând în considerare perspectiva consumatorului (alegerea locului în care se fac cumpărăturile), aspecte ale politicii în domeniul concurenței, subsidiaritatea și proporționalitatea.

4.2.3 Directiva privind serviciile, care trebuia pusă în aplicare în toate statele membre până la 31 decembrie 2009, urmărește să elimine anumite practici discriminatorii legate de acordarea autorizației de desfășurare a activității. Cu toate acestea, în practică se ridică noi bariere și sunt cazuri în care reglementările de planificare urbană au fost utilizate abuziv pentru a controla concurența și a favoriza înființarea unor anumite forme de întreprindere sau de comerț cu amănuntul. CESE invită Comisia să examineze modul de aplicare a directivei privind serviciile și să adopte măsurile corespunzătoare împreună cu statele membre respective.

4.2.4 O altă problemă cu care se confruntă comercianții este absența unei piețe interne a sistemelor de plată, transparentă și concurențială. Practicile actuale, de plată cu cardul, sunt anti-concurențiale și încalcă un principiu fundamental al pieței interne. Comisiunea interbancară acționează ca un impozit ascuns asupra comercianților, în special a celor mai mici dintre ei. Prin menținerea acestuia în centrul sistemului, zona unică de plăți în euro (SEPA) va conduce la eliminarea sistemelor naționale de carduri de debit ieftine și eficiente. Rezultatul va fi restrângerea pieței cardurilor de credit la un duopol, conducând la comisioane interbancare mai mari, în detrimentul consumatorilor. CESE invită Comisia să ia măsuri privitoare la comisioanele interbancare, care acționează ca impozite ascunse asupra consumatorilor.

4.3 O piață internă a comerțului și distribuției mai eficace și mai echitabilă pentru furnizori

4.3.1 Ca furnizori de servicii, comercianții le oferă furnizorilor proprii acces la rețeaua lor de distribuție, fie că aceasta înseamnă doar un magazin, fie o rețea europeană. Serviciile cuprind, de exemplu, o poziționare specifică pe rafturi, activități de marketing și logistică etc. Fiecare dintre ele are un preț care deseori ia forma unei taxe.

4.3.2 Comerțul cu amănuntul este numai unul dintre cele câteva canale de distribuție accesibile furnizorilor. Fără comercianți, numai un număr mic de furnizori ar putea să-și construiască rețele de distribuție extinse, iar consumatorii ar avea de suferit de pe urma reducerii ofertei și a creșterii prețurilor. Cu toate acestea, fiecare verigă din lanțul de aprovizionare este importantă, dat fiind că fără materie primă nu ar exista transformarea produselor, iar fără transformare nu ar fi posibilă comercializarea. Prin urmare, CESE solicită ca UE să stabilească mecanismele necesare pentru a instaura un real echilibru în lanțul de comercializare și distribuție a produselor.

4.3.3 La nivel european, se constată un proces de concentrare la marile întreprinderi de comerț cu amănuntul, care reușesc să atragă mai mulți clienți prin puterea ofertei lor (primele 5 întreprinderi de comerț cu amănuntul din sectorul alimentar reprezentau peste 70 % din piața produselor alimentare în 2005). În mod similar, se constată un proces de concentrare la o serie de piețe de produse, în mod special la acele produse pe care comercianții cu amănuntul nu-și pot permite să nu le ofere în cadrul magazinelor lor. Concurența intensă dintre comercianți provoacă tensiuni în lanțul de aprovizionare, de natură a reduce prețurile și marjele de profit. Capacitatea de negociere este o caracteristică generală în economia de piață deschisă, la care recurge orice întreprindere, inclusiv comercianții și furnizorii acestora, însă, atunci când această practică devine abuzivă, ea trebuie neapărat eliminată. Comercianții, inclusiv cei mai mari, sunt lipsiți de putere de negociere în fața fabricanților de produse „neapărat necesare”, fie aceștia furnizori mari sau mici. În același mod, furnizorii mici și mijlocii nu au putere de negociere în relația cu marii comercianți în cazul anumitor categorii de produse. S-a semnalat că operatorii din lanțul de aprovizionare nu îndrăznesc să se plângă din teamă de represalii. CESE îi încurajează pe micii comercianți să formeze împreună alianțe pentru a-și mări puterea de negociere cu furnizorii, a obține condiții mai bune și, astfel, a servi mai bine clienții. Cazurile de abuz de putere dominantă sunt condamnabile și CESE cheamă la o aplicare riguroasă a normelor de concurență în cazul tuturor participanților la lanțul de aprovizionare.

4.3.4 Comitetul Economic și Social European a adoptat două avize privitoare la funcționarea lanțului de aprovizionare cu alimente⁽¹⁾, recomandând introducerea unui cod de conduită la nivelul statelor membre și numirea unui mediator care să poată interveni, după caz. De asemenea, Parlamentul European, Președinția spaniolă a Uniunii Europene și Comisia

(1) NAT/460: „Îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente în Europa”; raportor: dl Narro, coraportor: dl Kapuvari; CCMI/050 „Evoluția marilor comercianți cu amănuntul și impactul asupra furnizorilor și consumatorilor”; raportor: dna Sharma.

Europeană⁽²⁾ au adoptat o serie de recomandări în scopul îmbunătățirii funcționării acestui lanț. De asemenea, CESE salută lansarea Forumului⁽³⁾ la nivel înalt pentru o mai bună funcționare a lanțului de aprovizionare cu alimente, care stabilește o platformă pentru părțile interesate de practici contractuale între întreprinderi de-a lungul întregului lanț de aprovizionare cu alimente.

4.3.5 CESE reamintește că piețele din sectorul comerțului cu amănuntul – și relațiile contractuale respective – sunt, prin natura lor, naționale, cu caracteristici juridice, economice, politice și culturale diferite. În general, relațiile comerciale sunt organizate la nivel național, în baza unor reglementări, a unei jurisprudențe și/sau printr-un cod de bune practici. Mai multe state membre au încercat să reglementeze anumite practici, dar, în multe cazuri, încercările au condus la ridicarea de noi bariere, prin limitarea capacității întreprinderilor străine de a se stabili într-o anumită țară, încălcându-se astfel principiile pieței interne. CESE solicită analiza și abordarea în mod corespunzător a acelor practici, în cadrul întregului lanț de aprovizionare cu alimente, care sunt evident nedrepte. Mai exact, CESE sugerează Comisiei să studieze modul în care sunt tratate „relațiile contractuale incorecte” la nivel național, inclusiv modul de aplicare a legii. Un astfel de studiu ar pune în evidență eficacitatea practicilor naționale, ar arăta în ce cazuri se impune luarea de măsuri și care ar fi cel mai indicat nivel, în conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității. În plus, CESE reamintește cât este de important ca, în vremuri de criză, să se asigure aplicarea corespunzătoare a legislației existente, precum și faptul că aceasta este o responsabilitate a statelor membre.

4.3.6 Pentru a asigura consumatorului o gamă de opțiuni, a-și menține specificitatea și a-și consolida imaginea locală, comercianții au creat produse cu etichetă privată, pentru care își asumă răspunderea ce revine producătorului. Succesul acestor produse are la bază o bună primire de către foarte mulți consumatori, fiindcă aproape 80 % din consumatorii europeni⁽⁴⁾ consideră mărcile de supermarket ca fiind o alternativă bună la alte mărci.

4.3.7 Gamele de produse cu etichetă proprie sunt create în parteneriat cu furnizorii respectivi, care în marea majoritate a cazurilor sunt IMM-uri. Comisia Europeană recunoaște că aceste parteneriate, bazate pe relații subcontractuale, s-au dovedit adesea ca fiind cele mai stabile și durabile relații. Furnizorii beneficiază de datele despre consumatori, de stimulente pentru a inova în continuare și de acces la o piață mai largă. Cu toate acestea, s-au manifestat îngrijorări cu privire la impactul asupra

inovării, concurenței, dezvoltării IMM-urilor și numărului de opțiuni oferite consumatorului. CESE solicită Comisiei să analizeze efectul produselor cu etichetă proprie asupra furnizorilor, concurenței, inovării și preferințelor consumatorilor.

4.4 O piață internă a comerțului și distribuției mai eficiente și mai echitabilă pentru salariați

4.4.1 Ocuparea forței de muncă în sectorul comerțului cu amănuntul este importantă, ea constituind deseori punctul de intrare pe piața forței de muncă pentru mulți tineri lucrători cu calificare redusă sau necalificați. Sectorul comerțului cu amănuntul se bazează pe programe de lucru flexibile, astfel încât să se adapteze la cererea consumatorilor de-a lungul zilei, al săptămânii sau al sezonului. Concurența acerbă prin prețuri exercită presiuni asupra programului de lucru al angajaților din perspectiva flexibilității, care intră în contradicție cu organizarea vieții personale a acestora. De aceea, legislația și negocierile colective ar trebui să identifice forme ale flexibilității care să fie compatibile atât cu nevoile de organizare ale întreprinderii, cât și cu exigențele personalului, pentru a face posibilă concilierea vieții profesionale cu viața de familie. Participarea femeilor este mai mare decât în toate celelalte sectoare de activitate, programul de lucru cu fracțiune de normă fiind de asemenea foarte bine reprezentat. Comerțul cu amănuntul oferă și oportunități pentru întreprinzători.

4.4.2 CESE invită Comisia să sprijine promovarea activității independente, spiritul antreprenorial și dezvoltarea competențelor, ca mijloace de a face față crizei și a facilita intrarea sau reintrarea persoanelor pe piața forței de muncă. CESE solicită întreprinderilor din acest sector să aplice reglementările naționale și europene cu privire la egalitatea de șanse și egalitatea de gen, pentru a favoriza atât calitatea cât și procentajul de ocupare a forței de muncă feminine în acest sector.

4.4.3 Criza financiară actuală și diminuarea consumului au generat, în toate țările europene, procese de închidere, reorganizare, fuziuni și achiziții de activități comerciale care au dus la un excedent de personal. Persistă așadar un risc semnificativ al șomajului de lungă durată. CESE invită Comisia să susțină promovarea activității independente și dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului, ca mijloace de a face față crizei și de a permite reintrarea persoanelor pe piața forței de muncă.

4.4.4 Există o îndelungată tradiție de negociere colectivă în comerț, atât la nivel european, cât și național. Diferențele dintre țări provin din diferențele dintre culturile și tradițiile relațiilor industriale și orice măsură propusă în acest domeniu ar trebui să respecte principiul subsidiarității. CESE invită statele membre și țările candidate să dezvolte dialogul dintre partenerii sociali și un sistem de relații industriale în acest sector.

(2) Comunicarea COM(2009) 591 „Îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente în Europa”.

(3) Decizia Comisiei din 30 iulie 2010 de instituire a unui forum la nivel înalt pentru îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente (2010/C 210/03).

(4) Studiul AC Nielsen „Atitudinea consumatorilor față de etichetele private”, din 2005.

4.4.5 Munca nedeclarată și economia informală sunt chestiuni importante și ar trebui abordate în regim de urgență, deoarece generează concurență neloială între întreprinderi din cauza evaziunii fiscale și a neplății contribuțiilor, având totodată efecte negative asupra condițiilor de muncă ale angajaților, în special în ceea ce privește sănătatea și securitatea la locul de muncă. CESE invită Comisia și statele membre să ia măsuri de simplificare și reducere a sarcinilor administrative, în special pentru întreprinderile mici și microîntreprinderi, precum și de creștere a conștientizării avantajelor muncii cu forme legale.

4.4.6 CESE solicită lansarea unei dezbateri deschise cu partenerii sociali despre franciză și invită cu insistență statele membre să combată cu fermitate economia informală, care sporește discriminarea și concurența neloială în detrimentul IMM-urilor.

4.4.7 Modernizarea, dezvoltarea tehnologică și utilizarea sporită a TIC în comerțul cu amănuntul a condus la o neconcordanță tot mai accentuată între competențele de care au nevoie întreprinderile și cele ale angajaților în comerțul cu amănuntul. CESE atrage atenția Comisiei asupra nevoii de a înzestra mai bine lucrătorii cu competențe de-a lungul întregii cariere/vieți profesionale. În acest context, CESE îi invită pe partenerii sociali să își aprofundeze relațiile de cooperare existente în vederea reducerii dezechilibrului între cererea de competențe a întreprinderilor și oferta de competențe a lucrătorilor, prin identificarea unor soluții sectoriale și a unor mijloace de anticipare și de gestionare a impactului noilor tehnologii asupra competențelor și ocupării forței de muncă.

4.4.8 Există o îndelungată tradiție de responsabilitate socială a întreprinderilor din comerțul cu amănuntul. De fapt, întreprinderile din comerț inițiază și aplică de multă vreme o gamă largă de practici responsabile. Aceste practici acoperă nu doar chestiuni sociale și de mediu, ci și din alte domenii, cum ar fi sănătatea, securitatea produselor și problemele legate de lanțul de aprovizionare, sau au în vedere implicarea pe plan local.

4.4.9 CESE împărtășește părerea Comisiei potrivit căreia este absolut necesară abordarea temei concurenței prin prețuri, care exercită o presiune puternică asupra costurilor salariale și a programului de lucru al salariaților. Pentru aceasta, CESE propune Comisiei efectuarea unui studiu de impact specific asupra programului de lucru al unităților comerciale, inclusiv cel de duminică, asupra dezvoltării economico-sociale locale, asupra nivelului serviciilor oferite consumatorilor și asupra calității vieții angajaților.

4.4.10 În acest sector, persistă fenomene importante de concurență neloială și dumping social între întreprinderile din comerț, indiferent de dimensiunile acestora, în măsura în care dreptul muncii și negocierile colective, care diferă de la o țară la alta, generează politici de investiții și modele economice și de dezvoltare diferite. CESE invită partenerii sociali să lanseze, în cadrul dialogului social european, o dezbatere care să ducă la identificarea politicilor adecvate pentru armonizarea condițiilor de muncă și a costului forței de muncă, astfel încât să contribuie la coeziunea economică, socială și teritorială și să înlăture piedicile din calea dezvoltării armonioase și a concurenței loiale în acest sector, în Europa. În acest scop, Comisia ar trebui să sprijine această inițiativă și să întreprindă acțiunile necesare pentru eliminarea comportamentelor care împiedică realizarea și buna funcționare a unei piețe interne echitabile, eficiente și propice dezvoltării.

4.4.11 Participarea financiară a salariaților joacă un rol crescând în sectorul comerțului cu amănuntul, mai ales la întreprinderile mai mari, acordând salariaților o influență mai mare în ceea ce privește calitatea locurilor de muncă, motivația și condițiile de lucru. Comisia ar trebui să reexamineze acest instrument în cadrul monitorizării sectorului.

4.5 O piață internă a comerțului și distribuției mai eficace și mai echitabilă pentru generațiile următoare

4.5.1 CESE recunoaște importanța pe care comerțul cu amănuntul o are în încurajarea unor modele de consum și producție mai durabile în UE. Comitetul reamintește că impactul direct al operațiunilor de comerț cu amănuntul ca atare a fost supraestimat, dar că, indirect, fiind cea mai strânsă legătură dintre consumatori și producători, acest sector poate realiza multe. CESE salută Forumul comerțului cu amănuntul (*Retail Forum*), al cărui rol este de a împărtăși bunele practici între comercianți și între comerțul cu amănuntul și părțile interesate pe chestiuni specifice. De asemenea, CESE recunoaște munca depusă de Masa rotundă a consumului și producției durabile.

4.5.2 CESE atrage atenția Comisiei asupra nevoii de a asigura, în elaborarea politicilor, conformitatea dintre obiectivele de mediu și alte obiective politice, cum ar fi piața internă. În anii trecuți, au apărut conflicte și a devenit un lucru din ce în ce mai obișnuit ca principiile de bază ale pieței interne să fie încălcate invocându-se protecția mediului. În plus, CESE avertizează asupra unei posibile deplasări a responsabilității de la producător înspre comerciant.

Bruxelles, 20 ianuarie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON